

ОМБУДСМАН НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

ДО

Г-Н ДАНАИЛ КИРИЛОВ

МИНИСТЪР НА ПРАВОСЪДИЕТО

ДО

Г-Н БОЯН МАГДАЛИНЧЕВ

ПРЕДСТАВЛЯВАЩ ВИСШИЯ СЪДЕБЕН

СЪВЕТ

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН КИРИЛОВ,

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН МАГДАЛИНЧЕВ,

През 2016 г. и 2017 г. институцията на омбудсмана изпрати препоръки до министър Захаријева, министър Павлова и министър Цачева във връзка с предприемането на мерки за по-ефективно използване на медиацията като алтернативно средство за решаване на спорове. До момента по изпълнението им не са предприети конкретни действия.

Обръщам се към Вас със същата препоръка с очакването да се ангажирате с тези въпроси като част от мерките, които предприема Министерство на правосъдието за реформа в съдебната система в контекста на намаляване натовареността на съда и ускоряване бързината на производствата.

Възползвам се от случая да Ви припомня, че на 02.11.2016 г. беше проведена експертна дискусия на тема: „Медиацията в България: проблеми и решения“,

организирана по инициатива на Националния омбудсман и Центъра за спогодби и медиация при Софийски районен съд и Софийски градски съд. /ЦСМ/.

Във форума участваха представители на върховните съдилища на Република България, заместник-министър на правосъдието, членове на ВСС, председателят на СРС, председателят на Окръжен съд Варна, заместник-председателят на Апелативен съд Пловдив, представители на Висшия адвокатски съвет, НИП, НБПП, БТПП и БСК, деканите на правните факултети на СУ и УНСС, представители на други заинтересовани институции и организации, съдии, медиатори, експерти.

По време на дискусиата бяха обсъдени проблемите, свързани с приложението на медиацията в България, и мерките, които трябва да бъдат взети на държавно ниво за популяризиране и разширяване на приложното поле на института.

Бяха изнесени данни за развитието на медиацията, като един от водещите алтернативни способи за решаване на спорове – у нас и в другите държави от ЕС. Споделен бе и дългогодишният опит на ЦСМ – първият съдебен център в страната, към най-големия съд - СРС. Единодушно беше заключението на участниците, че застоят на развитието на медиацията в България, въпреки сравнително ранната ѝ нормативна уредба, се дължи на липсата на целенасочена и устойчива държавна политика в тази посока. Като извод, който се наложи от дискусиата, и около който се обединиха представените на нея институции, бе необходимостта от приемането и провеждането на системни законодателни мерки за по-широко приложение на медиацията.

През пролетта на 2017 г. бе проведена среща с експерти на Европейската комисия за ефективност на правосъдието (СЕРЕJ), на която бяха обсъдени възможностите за по-активно използване на медиацията и участниците се съгласиха с идеята, че е удачно да бъде сформирана работна група, която да започне работа по изработването на Национална стратегия за медиация.

Като Национален омбудсман считам, че държавната подкрепа на института на медиацията не само ще разтовари работата на съдилищата в Република България, и съответно ще доведе до по-високо качество на правораздаването по по-сложните казуси и неподходящите за медиация дела, но преди всичко ще даде възможност на всички правни субекти за по-икономична, по-бърза и по-удовлетворяваща алтернатива за решаване на споровете им. Намирам за удачно въвеждането на елементи на задължителна медиация, които да облекчат и разтоварят работата на съда и да подпомогнат решаването на спора между страните с извънсъдебни способности.

По данни на ВСС към момента има висящи над 740 000 дела. Прилагането на първа задължителна среща по медиация дори и при 20% от случаите, е достатъчно мотивация за такъв подход в съдебната система. По този начин ще се даде възможност на широк кръг от лица, които често са и с ниски доходи и нямат възможност да ангажират адвокат, сами да участват активно в намиране на решение на своя проблем. Това ще повиши доверието в институциите и ще доведе до икономии в съдебната система, които ще се използват за финансиране на икономическите стимули, които ще бъдат необходими първоначално– за да се мотивират страните да пробват медиация.

Експертната среща при омбудсмана по проблемите на медиацията беше последвана от поредица от други срещи и дискусии по темата. В това отношение следва да бъде посочена дискусията на председателите на съдилища, организирана от Центъра за разрешаване на спорове, проведена на 3 и 4 ноември 2016 г. в гр. Пловдив, заседанието на Гражданския консултативен съвет към ВСС, проведено на 18 ноември 2016 г. в гр. София.

В рамките на експертните срещи участниците подкрепиха идеята за приемане на национална стратегия за медиацията, както и за предприемане на законодателни

мерки за въвеждане на първа задължителна обща среща по медиация по семейноправни спорове. С представителите на съдебната власт бяха обсъдени и други техни препоръки, които заслужават внимание - за въвеждане на първа задължителна обща среща по медиация за потребителски спорове, за спорове с нисък имуществен интерес (до 5000 лв.), делбени производства, а също и за спорове с голям материален интерес.

Препоръката за въвеждане на първа обща среща по медиация по семейноправни спорове е провокирана както от общото съгласие и подкрепата, която получихме от всички за тази идея, така и защото въвеждането на първа задължителна среща по медиация по семейноправни спорове (и особено спорове за издръжки и родителски права) е удачно в контекста на предстоящите промени в Семейния кодекс и при въвеждането на споделено родителство. Успешно проведената медиация не само ще доведе до решаване на спора по бърз и ефикасен начин, но и ще подобри отношенията между страните, което е важно условие за съвместно упражняване на родителските права и съответства на най-добрия интерес на детето.

Препоръката не предлага категорично решение за това в кой момент да бъде въведена първата задължителна обща среща по медиация между страните, но следва да бъде обмислено категоричното настояване на председателите на съдилищата от цялата страна, според които тази среща би следвало да бъде провеждана преди началото на съдебния процес, така че да доведе до реално разтоварване на съдилищата от дела. Другият вариант е срещата да бъде провеждана преди първото заседание по делото. Във всички случаи при окончателното решение от Ваша страна следва да се вземе предвид разпоредбата на чл. 47 от Хартата за основните права на ЕС, така че да не се препятства достъпът до правосъдие на гражданите.

Конкретният повод за настоящото писмо е кръглата маса на тема „Задължителна медиация в полза на страните – възможности и приложно поле“, проведена на 25.09.2019 г. в гр. София, и заявената готовност от страна на участващите за предприемане на конкретни мерки в сферата на медиацията.

Предвид гореизложеното, препоръчвам на Министерство на правосъдието да предприеме конкретни мерки в разумни срокове за:

Сформиране на работна група за изготвяне на Национална стратегия за медиацията в България, с ясно разписани мерки, срокове и отговорности за стимулиране на развитието на института и на участниците в него - страни, медиатори, съдилища, както и за гарантиране на квалификацията на медиаторите и на качеството на провежданите медиации.

Във връзка със своевременното въвеждане на елементи на задължителна медиация препоръчвам изработване и одобряване на пилотни и съпътстващи мерки, базирани на добрите практики и опит на редица европейски и други държави, по-конкретно:

1. Създаването на мрежа от правоспособни медиатори във всички градове с районни съдилища, което ще обезпечи възможността за ефективното използване на медиацията като ефективно средство за решаване на спорове;
2. Сформиране на работна група и предприемане на законодателни мерки за ангажиране на Министерство на правосъдието с процеса на регулиране на дейността на медиаторите (регистър, контрол, обучение, дисциплинарна отговорност);
3. Въвеждане на задължителна първа обща среща по медиация при семейно-правни спорове чрез законодателни промени;

4. Обсъждане на възможността за въвеждане на медиация и в други области като например потребителски, търговски, облигационни спорове;
5. Осигуряване на финансирането/заплащането за тази първа обща среща такса от държавния бюджет или поощряване на страните чрез намаляване на съдебните такси при постигане на споразумение чрез използването на медиация.

Промяна в тази посока ще бъде голяма стъпка за българската съдебна система, която може и следва да бъде въведена след предоставяне на gratuitен период за влизане в сила.

Промени следва да се въведат освен в ГПК и Закона за медиацията и в Закона за съдебната власт, предвид осъществяването на контрол и финансирането на института.

Всички материали от проведената на 2.11.2016г. дискусия при омбудсмана могат да бъдат намерени на сайта на институцията на следния линк: <http://www.ombudsman.bg/reports/4241>.

На основание чл. 28 от Закона за омбудсмана очаквам да ме информирате в разумен срок за становището Ви и предприетите от Вас действия.

С уважение,

ДОЦ. Д-Р ДИАНА КОВАЧЕВА
ОМБУДСМАН НА
РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ